

การบูรณาการสารคดีเชิงละครและสารบันเทิงของ บริษัททีวีบูรพาจำกัดสู่สื่อสิ่งพิมพ์

นพวรรณ ต่อแสงศรี
รจิตลักษณ์ แสงอุไร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์สารบันเทิง และสารคดีเชิงละครที่สร้างจากรายการโทรทัศน์นอกกะลา และคนค้นคน ของบริษัททีวีบูรพาจำกัด และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

Faculty of
Communication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY

นพวรรณ ต่อแสงศรี (นศ.ม. วารสารสนเทศ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553) และรจิตลักษณ์ แสงอุไร เป็นอดีตรองศาสตราจารย์สาขาวิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งจากวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบูรณาการสารคดีเชิงนิยายและสารบันเทิง ของบริษัททีวีบูรพาจำกัด สู่สื่อสิ่งพิมพ์” โดยมี รจิตลักษณ์ แสงอุไร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้รับการประเมินผลการสอบวิทยานิพนธ์ในระดับดีมากของสาขาวิชาวารสารสนเทศ ปีการศึกษา 2553

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รายการสารคดีโดยทั่วไป หมายถึง รายการที่นำเสนอเรื่องราวความรู้ ข้อเท็จจริงซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้และความเพลิดเพลิน ทั้งนี้เนื้อหาสาระของรายการอาจครอบคลุมความรู้และข้อเท็จจริงหลากหลายด้าน เช่น สังคม เศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ฯลฯ

ประเทศไทยนำเสนอสื่อสารคดีครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ เช่น ไกลบ้าน เกิดวังปารุสก์ และนิทานโบราณคดี เป็นต้น

ต่อมาวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้ามากขึ้น สารคดีที่เคยปรากฏในสิ่งพิมพ์ก็ได้รับการเผยแพร่ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ในรูปแบบของภาพยนตร์ รายการวิทยุ และรายการโทรทัศน์ โดยส่วนใหญ่จะเป็นสารคดีที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น สารคดีชุด “แม่น้ำเหลือง” ซึ่งผลิตโดยสถานีโทรทัศน์ NHK ของประเทศญี่ปุ่น โดยบริษัทแปซิฟิกอินเบอร์เคิลเลียม ได้นำมาออกอากาศทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ภายใต้ชื่อรายการ “โลกสลบลี” (รายการโลกสลบลี ชุด แม่น้ำเหลือง)

นอกจากสื่อจะได้รับการพัฒนาแล้ว รูปแบบการนำเสนอก็ได้รับการพัฒนาเช่นกัน จากการบรรยายประกอบภาพพร้อมดนตรีประกอบ ก็กลายมาเป็นการลงพื้นที่จริงของพิธีกรภาคสนาม และการสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่ เช่น รายการทุ่งแสงตะวัน รายการเปิดเมืองแปลก และรายการปราชญ์เดินดิน เป็นต้น

แม้ว่ารายการสารคดีจะมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจมากขึ้น แต่ก็อาจสูญเสียความสนุกสนานของรายการบันเทิงได้เนื่องจากรายการบันเทิงมักมีเนื้อหาที่สนุกสนานและมีดารานักแสดงเป็นจุดดึงดูด ไม่ว่าจะเป็นทอล์กโชว์ วาไรตี้โชว์ หรือละครต่างๆ ดังนั้นเมื่อเทียบกันแล้ว รายการสารคดีก็เปรียบเสมือนหนังสือเรียนที่มีแต่ความรู้ ดูไม่สนุก

ดังนั้นบริษัทผู้ผลิตรายการสารคดีในปัจจุบันที่ยังคงต้องการผลิตสื่อที่มีสาระความรู้แก่ผู้ชมจึงพยายาม

คิดค้นวิธีการนำเสนอความรู้ให้มีความน่าสนใจและสนุกสนานเพื่อแข่งขันกับรายการบันเทิงที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน เช่น การใช้หุ่นมือ ตัวการ์ตูน ข้อความกราฟิก เสียงชาวด์เอฟเฟค รวมทั้งตัวพิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการที่ต้องยิ้มแย้มแจ่มใส หรือรู้จักที่จะพูดจาหัวเราะหยอกล้อไปกับผู้ชมหรือแหล่งข้อมูล เช่น รายการเจ้าขุนทอง รายการถ้าคุณน่อยอย่าแพ้เด็กประถม รายการชุมชนนิมนต์ยิ้ม และรายการกบนอกกะลา เป็นต้น ซึ่งรายการที่นำเสนอความรู้ พร้อมความบันเทิงเช่นนี้เรียกว่ารายการ “เอดูเทนเมนต์” หรือ “สาระบันเทิง”

สำหรับรายการ “สาระบันเทิง” ซึ่งเป็นที่กล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน คือ “รายการกบนอกกะลา” ของบริษัททีวีบูรพา จำกัดภายใต้สโลแกน “สารคดีความรู้ ดูสนุก” ซึ่งเน้นการนำเสนอความเป็นมาของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นรายการที่ได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย อาทิเช่น รางวัลรายการสารคดียอดเยี่ยม จากงานประกาศผลรางวัล “นาฏราช ประจำปี พ.ศ. 2552” และจากเวที Star Entertain Awards 5 ปีซ้อน เป็นต้น

นอกจากการนำเสนอรายการสารคดีพร้อมความบันเทิง หรือที่เรียกกันว่า “สาระบันเทิง” แล้วนั้น ปัจจุบันได้มีรายการสารคดีอีกหนึ่งประเภทที่นำคุณลักษณะของ “ละคร” หรือ “นิยาย” มาเป็นตัวดำเนินเรื่องราวเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชม หรือที่เรียกว่า “Docudrama” หรือ “สารคดีเชิงละคร”

ซึ่งผลตอบรับจากการนำความเป็นดราม่า หรือเทคนิคการเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้ชมมานำเสนอควบคู่ไปกับข้อเท็จจริงก็ส่งผลให้รายการคนค้นคนกลายเป็นที่รู้จักของผู้ชมและเป็นที่กล่าวถึงในสังคมเป็นอย่างมาก อีกทั้งรายการยังได้รับรางวัลต่างๆ มากมาย อาทิเช่น รางวัลสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยม รายการสารคดียอดเยี่ยม พิธีกรและผู้ดำเนินรายการยอดเยี่ยม ฯลฯ

จากความสำเร็จในการผลิตรายการสารคดี “คนค้นคน” บริษัททีวีบูรพาได้ขยายช่องทางการสื่อสารผ่านสิ่งพิมพ์

โดยการก่อตั้งสำนักพิมพ์ “พิมพ์บุรพา” เพื่อผลิตฟ็อคเก็ตบุ๊ก วารสาร และนิตยสาร เช่นเดียวกันกับ “รายการกบนอกกะลา” ซึ่งบริษัททีวีบุรพาได้ดำเนินการขยายช่องทางการสื่อสารจากรายการโทรทัศน์สู่สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูน และฟ็อคเก็ตบุ๊ก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าเมื่อบริษัททีวีบุรพานำรายการสารคดีกบนอกกะลา และคนค้นคนซึ่งประสบความสำเร็จทางโทรทัศน์เป็นอย่างมากมาผลิตเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ บริษัทจะสามารถบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการเอดูเทนเมนต์ และดอคูดราม่าจากรายการโทรทัศน์ได้อย่างไรบ้าง

คำถามนำวิจัย

1. สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลามีการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์อย่างไรบ้าง
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลามีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบูรณาการที่เกิดขึ้นในส่วนของสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างขึ้นจากรายการโทรทัศน์กบนอกกะลา และคนค้นคน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสาระความรู้ ข้อเท็จจริง ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์คนค้นคนและกบนอกกะลา

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องสารคดี

รายการสารคดี หมายถึง รายการประเภทหนึ่งที่น่าเสนอข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ เมื่อผู้ชมดูแล้วรู้สึกว่

เนื้อหาของรายการค่อนข้างจะมีสาระและความรู้เป็นหลักแต่จริงๆ แล้วรายการสารคดีสามารถให้ได้ทั้งความรู้และความบันเทิงซึ่งความบันเทิงในที่นี้อาจเป็นการพูดคุยในรายการอย่างสนุกสนาน และเสียงดนตรีที่เร้าใจ ครึกครื้นทำให้เข้ากับเรื่องราวที่น่าเสนอ โดยสารคดีสามารถแบ่งได้ 5 ประเภท คือ สารคดีทั่วไป สารคดีเชิงข่าว สารคดีเชิงวิเคราะห์ สารคดีเชิงท่องเที่ยว และสารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะขอนำเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสารคดีบุคคลซึ่งเป็นสารคดีทั่วไปประเภทหนึ่งเนื่องจากเป็นสารคดีเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

สารคดีประวัติบุคคลเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลซึ่งนอกจากจะมีประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิตและการงานในส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของเจ้าของประวัติเป็นสาระสำคัญแล้ว ยังมีภูมิความสัมพันธ์หรือสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นไป ทักษะ ค่านิยมของสังคม ตลอดจนอาจมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์หรือศาสตร์อื่นๆ ตามที่เจ้าของประวัติมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้เรื่องราวความสำเร็จ หรือความเจ็บปวดและพ่ายแพ้ของบุคคลในเรื่องก็ยังสามารถสร้างแรงกระตุ้นหรือแรงบันดาลใจให้กับผู้รับสารได้อีกเช่นกัน

การวางโครงเรื่องสารคดีชีวิตบุคคล

1. ความนำ
2. ประวัติความเป็นมาแต่เยาว์วัย
3. ชีวิตขณะกำลังศึกษา
4. ประสบการณ์ในอดีต
 - ความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน
 - ความพลัดพลั้งในชีวิตช่วงหนึ่ง
 - จุดหักเหของชีวิต
5. เส้นทางที่เลือกในปัจจุบัน
6. ความจบ

ไม่ว่าจะเป็นงานเขียนสารคดี หรืองานเขียนประเภทอื่นๆ ก็มีรูปแบบและโครงสร้างการเขียนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก นั่นก็คืองานเขียนส่วนมากต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ความนำ (Lead) เนื้อเรื่อง (Body) และความจบ (Ending)

แนวคิดเรื่องสื่อสารบันเทิง

แนวคิดเรื่องสื่อ “สารบันเทิง” หรือ Edutainment เป็นสื่อที่ได้รับความสนใจจากบุคคลฝ่ายต่างๆ เนื่องจากสื่อประเภทดังกล่าวเป็นการผนวกกำลังระหว่างความรู้และความบันเทิงเข้าด้วยกัน โดยคำว่า สารบันเทิง (Edutainment) เกิดจากการรวมกันของคำว่า Education ซึ่งหมายถึงสาระความรู้ กับ Entertainment ซึ่งหมายถึงความบันเทิง โดยส่วนใหญ่จะเป็นการผสมผสานข้อมูลข่าวสาร และความรู้ด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนา เช่น การวางแผนครอบครัว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เข้ากับความบันเทิงโดยเจตนา มีเป้าหมายชัดเจน และนำเสนอผ่านทางสื่อบันเทิงรูปแบบต่างๆ เพื่อไม่ให้บุคคลเกิดความเบื่อหน่ายกับการบริโภคข่าวสารดังกล่าว

การผสมผสานข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และความบันเทิงเข้าด้วยกันจึงเป็นการเปลี่ยนมุมมองของผู้ชมจากเดิมที่มีการแบ่งแยกระหว่างความรู้และบันเทิงออกจากกัน มาสู่แนวความคิดที่ว่าในความเป็นจริงแล้วเราเปิดรับทั้งเรื่องราวที่เป็นสาระความรู้และความบันเทิงได้ในเวลาเดียวกัน โดยสาระความรู้และความบันเทิงยังเอื้อประโยชน์ให้แก่กันและกันอีกด้วย เพราะความบันเทิงจะเป็นตัวส่งเสริมให้เรื่องราวที่เป็นสาระความรู้ที่น่าสนใจ ในขณะที่เนื้อหาที่สาระความรู้นั้นก็ช่วยให้สื่อบันเทิงนั้นมีคุณค่ามากขึ้น สื่อประเภทสาระความรู้หรือ Edutainment จึงช่วยให้ผู้รับสารได้รับความรู้และความบันเทิงในเวลาเดียวกัน

แนวคิดเรื่องการสร้างอารมณ์ขัน

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ กล่าวว่า อารมณ์ขันเป็นการเสนอสิ่งที่เบี่ยงออกไปจากความหมายที่เป็นมาตรฐานหรือที่เข้าใจกันว่าเป็นความหมายปกติ โดยทำการดัดแปลงกลับหน้าเป็นหลัง หรือกลับซ้ายเป็นขวา ซึ่งทำให้เรื่องธรรมดาสามารถกลายเป็นเรื่องตลกขบขันขึ้นมาได้ โดยความหมายที่กล่าวถึงในที่นี้ หมายถึง ระบบสัญลักษณ์ต่างๆ อาทิ ภาษา ดนตรี การแต่งกาย และกิริยาท่าทางที่เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความหมาย ความคิด และอารมณ์ความรู้สึกของบุคคลและของสังคมโดยรวม โดยระบบความหมายหรือระบบสัญลักษณ์นั้นมีแบบแผนเฉพาะของตนเองซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นสถาบัน

ที่ประกอบด้วยกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งสมาชิกในสังคมจะสามารถเข้าใจ และใช้สัญลักษณ์เหล่านี้ได้ก็ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ในวัฒนธรรมนั้นๆ

อารมณ์ขันที่ปรากฏในสื่อประเภทต่างๆ สามารถช่วยให้ผู้ชม หรือผู้ฟังเกิดการผ่อนคลายจากความเครียดหรือเกิดเลิξηหัวเราะ โดยสื่อสามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้ในหลายลักษณะทั้งรูปแบบสถานการณ์ การแสดงออกของบุคคล และภาษาที่ใช้ในการพูดหรือเขียนโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารถึงการกระทำต้องห้าม การกระทำที่ไม่ดี หรือผิดแปลกไปจากความเป็นจริงในสังคม

แนวคิดเรื่องการ์ตูน

สังเชต นาคไพจิตร อธิบายว่า Comic หมายถึงภาพชวนขบขัน โดยมีภาพเป็นชุดๆ มีถ้อยคำบรรยายประกอบตามเนื้อเรื่อง มีบทสนทนาในแต่ละภาพ เดิมทีเนื้อหาจะเป็นเรื่องตลกขบขันเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันมีหลากหลายแนวมากขึ้น เช่น อาชญากรรม สงคราม และผจญภัย เป็นต้น

การ์ตูนนับเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดความเข้าใจและความรู้สึกด้วยรูปภาพซึ่งมีลักษณะเป็นภาพชวนขันที่ดูผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อล้อเลียนให้เกิดอารมณ์ขันประชดประชันแต่ยังคงแฝงไว้ด้วยความเป็นจริง ซึ่งการทำให้ผิดรูปร่างหรือบิดเบือนของการ์ตูนนั้นก็เห็นได้จากการที่ตัวละครมีศีรษะขนาดใหญ่ ตัวหดสั้น จมูกยื่น คิ้วหยาบ ดวงตาใหญ่ พร้อมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่แสดงถึงบุคลิกภาพของตัวการ์ตูน และมีการแสดงสีหน้าท่าทางเพื่อบอกอารมณ์ความรู้สึก โดยสามารถจำแนกธรรมชาติของการ์ตูนได้ดังนี้

1. การสื่อความหมายด้วยภาพ กล่าวคือ คุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของการ์ตูนก็คือ “ภาพ” ดังที่ศักดิ์ดา วัฒนจินทร์ กล่าวไว้ว่า การ์ตูน คือ การเล่าเรื่องด้วยภาษาภาพซึ่งจะแตกต่างจากนวนิยายที่สื่อความหมายด้วยวจนภาษา โดยภาพการ์ตูนจะสามารถสื่อสารถึงอารมณ์และความรู้สึกของตัวการ์ตูนในเรื่องได้

2. การใช้มุมมองแบบภาพยนตร์ กล่าวคือ คุณลักษณะสำคัญอีกอย่างหนึ่งของการ์ตูนสมัยใหม่ คือ การวาดโดยใช้มุมกล้องภาพยนตร์ เช่น close up,

extreme close up, long shot เป็นต้น ซึ่งการใช้มุมกล้องในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายและอารมณ์ของเนื้อเรื่อง ได้โดยไม่ต้องอ่านคำบรรยายหรือคำพูดของตัวละครมากเกินไป

3. ระยะเวลาในการเสพสั้น กล่าวคือ การอ่านการ์ตูนแต่ละเล่มนั้นจะใช้เวลาไม่มาก อีกทั้งยังเกิดอรรถรสในการอ่านมาก สนุกเร็ว รู้เรื่องเร็ว จบเร็ว เมื่อเทียบกับการอ่านนวนิยายหรือวรรณกรรมประเภทอื่นๆ จะเสียเวลาในการอ่านมากกว่าการดู

4. ลักษณะที่เป็นไปไม่ได้หรือเหนือจริง กล่าวคือ การ์ตูนสามารถถ่ายทอดความคิดอันแปลกแตกต่างจากโลกในความเป็นจริงได้อย่างไรขีดจำกัด เช่น พลังพิเศษเหนือธรรมชาติ การเหาะเหินเดินอากาศ การเดินทางข้ามเวลา ข้ามมิติ อีกทั้งตัวการ์ตูนจะมีลักษณะอย่างไรก็ได้ตามที่คนเขียนการ์ตูนอยากให้เป็น

5. ความยืดหยุ่นของเวลา กล่าวคือ ลักษณะที่สำคัญของการ์ตูน คือ การดำเนินเรื่องอย่างเชื่องช้า ไม่อิงกับเวลาในความเป็นจริง โดยตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบเรื่องมักจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นานนัก ซึ่งจะเห็นได้ว่าตัวการ์ตูนจะไม่มีการเจริญเติบโต ไม่ว่าจะนำเสนอผ่านไปกี่เล่ม หรือกี่ตอน ลักษณะของตัวการ์ตูนก็ยังคงเดิม

แนวคิดเรื่องสื่อสารคดีเชิงละคร

ธีรภาพ โลหิตกุล กล่าวว่า ละครมีพลังอำนาจของอารมณ์ ที่จะเป็นตัวสำคัญในการดึงดูดคนให้ติดตามตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนทำสารคดีจะต้องสร้างงานสารคดีให้กลายเป็นละคร หรือสร้างอารมณ์ รัก เกลียด โกรธ ชัง ในงานสารคดี เพราะหัวใจของงานสารคดี คือ การนำเสนอความจริง แต่ต้องนำเสนออย่างสร้างสรรค์ อย่างที่อาจารย์ช่อ ประเสริฐสกุลกล่าวว่า “ภาพยนตร์สารคดีคือภาพยนตร์ที่ให้ข้อเท็จจริง (Factual Film) อย่างมีนาฏลักษณ์ (Dramatic Presentation)

อย่างไรก็ตามสารคดีเชิงละครแบบเต็มรูปแบบในประเทศไทยมีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่องค์ประกอบทางด้านละครนั้นจะเป็นเพียงองค์ประกอบเล็กๆ เช่น

เป็นตัวเปิดเรื่อง หรือแทรกอยู่ในบางตอนของรายการ ประกอบกับการสร้างรายการสารคดีในรูปแบบของละครนั้นใช้การลงทุนค่อนข้างสูงพอๆ กับการทำละคร แต่เนื้อหาไม่สนุกเท่าละคร จึงค่อนข้างมีอุปสรรคในการผลิต

ดังนั้นรายการสารคดีเชิงละครในประเทศไทยจึงมีการใช้เพียง “อารมณ์ทางละคร” มาเป็นองค์ประกอบในการนำเสนอเรื่องราวเพื่อสร้างอรรถรสให้แก่ผู้ชม ดังที่ธีรภาพ โลหิตกุล หนึ่งในนักเขียนบทสารคดีชั้นนำของเมืองไทยได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า สิ่งที่ดึงดูดให้ผู้ชมติดตามละครโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง ก็เนื่องจากงานละครนั้นสามารถให้ได้ทั้งความสุข ความทุกข์ ความรัก ความเหงา ความเศร้า ความตื่นเต้น และความพิศวง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องราวของอารมณ์ ดังนั้นรายการสารคดีซึ่งเป็นการนำเสนอความจริงอย่างสร้างสรรค์นั้นจึงต้องหาส่วนผสมที่ลงตัวระหว่างข้อเท็จจริงกับการสร้างสรรค์วิธีการนำเสนอ ซึ่งก็คือการนำเสนอเอกลักษณ์เฉพาะเรื่องในงานละครมาใช้งานงานสารคดีนั่นเอง

แนวคิดเรื่องสัมพันธบท

A.A. Berger ให้คำนิยามสัมพันธบทว่า เป็นการใช้หรือการสร้างตัวบทใหม่ตัวบทหนึ่ง (อาจจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้) จากวัตถุเดิมอื่นๆซึ่งเป็นตัวบทเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยกระบวนการสัมพันธบทต้องมี “ตัวบทต้นทาง” และ “ตัวบทปลายทาง”

นพพร ประชากุล เรียกตัวบทแรกว่า “ตัวบทต้นทาง” และเรียกตัวบทที่ถูกสร้างต่อยอดมาจากตัวบทแรกว่า “ตัวบทปลายทาง” และได้เสนอการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทางซึ่งมีแบบแผนของสัมพันธบททั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพว่าจากตัวบทต้นทางไปสู่ตัวบทปลายทางนั้นมีอะไรที่หายไปเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1. การขยายความ (Extension) หมายความว่า ในตัวบทปลายทางมีการเพิ่มเติมเนื้อหาอะไรซึ่งตัวบทต้นทางไม่มีบ้าง มีเหตุผลอะไรของการเพิ่มเติม และส่วนที่เพิ่มมาใหม่นี้มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับตัวบทที่แล้วอย่างไร เพื่อทำหน้าที่อะไร และการขยายความมีผลทำให้ความหมายทั้งหมดเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

2. การตัดทอน (Reduction) หมายความว่า ในตัวบทปลายทางมีการตัดทอนเนื้อหาอะไรจากตัวบทต้นทางบ้าง มีเหตุผลอะไรของการตัดทอน และการตัดทอนนี้ส่งผลถึงเรื่องความหมายของตัวบทหรือไม่

3. การดัดแปลง (Modification) หมายความว่า ในตัวบทปลายทางมีการดัดแปลงเนื้อหาอะไรจนทำให้ตัวบทต้นทางมีรูปแบบไม่เหมือนเดิม หรือแตกต่างไปจากเดิม

แนวคิดเรื่องการบูรณาการ

เสรี พงศ์พิศ ให้ความหมายของ “บูรณาการ” ว่า หมายถึง การนำเอาหน่วยย่อยต่างๆ ที่สัมพันธ์กันมาเชื่อมผสานกันเข้าอย่างกลมกลืน สมดุล ลงตัว สามารถดำรงอยู่และดำเนินไปได้ในภาวะที่เป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่ครบถ้วนสมบูรณ์หรืออาจกล่าวได้ว่าบูรณาการเป็นกระบวนการทำให้สมบูรณ์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การทำสิ่งที่ยังขาดอยู่เข้าไป ซึ่งในภาษาไทยจะมีหลายคำที่มีความหมายในทำนองเดียวกับคำว่า “บูรณาการ” ดังนี้

1. การเชื่อมโยง การเชื่อมโยงในเชิงบูรณาการ หมายถึง การนำหลายๆ สิ่งมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเป็นทอดๆ โดยสิ่งที่นำมาเชื่อมโยงกันนั้นจะต้องส่งผลดีให้แก่กัน

2. การรวมกัน-ร่วมกัน สิ่งบางสิ่งหากอยู่เดี่ยวๆ อาจไม่มีความโดดเด่น หรือไม่มีความน่าสนใจเท่าที่ควร แต่หากนำสิ่งที่อยู่เดี่ยวๆ หลายๆ สิ่งมารวมกันก็จะเกิดสิ่งใหม่ที่มีความสมบูรณ์ โดดเด่น และน่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิม

3. การผนวก สำหรับการผนวกนั้นก็คือการนำสิ่งใหม่มาเพิ่มเข้าไปในสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วเพื่อให้สิ่งที่มีอยู่เดิมนั้นสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. การประสาน การประสาน หมายถึง การที่แต่ละสิ่งแสดงบทบาทเฉพาะของตน แต่มีจุดมุ่งหมายปลายทางเดียวกัน

5. การเติมเต็ม การเติมเต็มในเชิงบูรณาการ หมายถึง การทำสิ่งที่มีความบกพร่องให้กลายเป็นสิ่งที่สมบูรณ์อย่างที่ควรจะเป็น

แนวคิดเรื่องคุณลักษณะของสื่อมวลชน

สื่อวิทยุโทรทัศน์

วิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่มีจุดเด่นในการแพร่กระจายภาพและข่าวสารอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด เพราะศักยภาพการส่งสารถึงผู้ชมทันทีทันใดในวงกว้าง ครอบคลุมพื้นที่ครอบคลุมไฟฟ้าสามารถส่งผ่านไปถึงผู้รับ ผู้รับมีเครื่องรับโทรทัศน์ประจำบ้าน คุณสมบัติด้านการสื่อสารด้วยภาพและเสียง เสนอเนื้อหาข่าวสารได้ทันเหตุการณ์ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้เป็นอย่างดี เนื้อหาข่าวสาร และภาพที่นำเสนอผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์จึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับสารมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

สื่อสิ่งพิมพ์

ความคงทนถาวร - สื่อสิ่งพิมพ์บันทึกข่าวสารและเนื้อหาต่างๆ ลงบนวัสดุที่เป็นกระดาษและวัสดุอื่นๆ ดังนั้นจึงมีลักษณะถาวรตามอายุกระดาษ และตามวัสดุอื่นที่ใช้บันทึกข่าวสารต่างๆ ทั้งที่เป็นข้อความและรูปภาพ รวมทั้งขึ้นอยู่กับความคงทนของหมึกพิมพ์ แต่โดยทั่วไปก็ถือว่ามีความคงทนกว่าสื่ออื่นที่ใช้ระบบการบันทึกข่าวสารและวัสดุแตกต่างกันไป

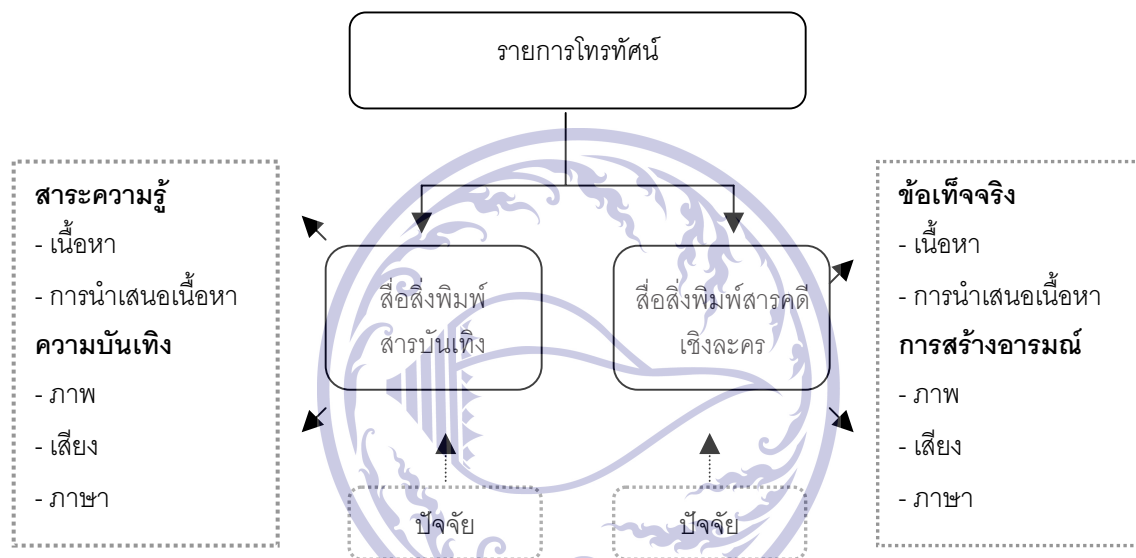
ความสะดวก - สื่อสิ่งพิมพ์ให้ความสะดวกในแง่ของการพกพานำติดตัวไปไหนมาไหนได้ น้ำหนักเบา ไม่กินเนื้อที่ ขึ้นรถลงเรือหรือโดยสารทางอากาศก็นำพาไปได้และยังไม่ต้องใช้อุปกรณ์ใดๆ ในการเปิดรับ นอกจากนี้ยังสะดวกในการนำกลับมาอ่านซ้ำ หยุดอ่านหรือกลับมาอ่านเมื่อไรก็ได้ ข่าวสารไม่ได้หายไปไหน และถ้าลืมเลือนไม่เข้าใจก็สามารถอ่านซ้ำได้จนกว่าจะเข้าใจ

ค่าใช้จ่าย - สื่อสิ่งพิมพ์เฉลี่ยต่อเล่มหรือต่อฉบับนับว่าราคาค่อนข้างถูก โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ซึ่งผลิตเป็นจำนวนมากในแต่ละครั้งทำให้ต้นทุนต่อเล่มค่อนข้างถูก

ประกอบกับหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร วารสารมีรายได้จากการขายเนื้อที่โฆษณาเป็นส่วนใหญ่จึงสามารถขายได้ในราคาต่ำกว่าต้นทุนที่จัดพิมพ์

การบรรจุสาร - สื่อสิ่งพิมพ์แต่ละเล่มหรือแต่ละฉบับมีปริมาณสารที่บรรจุได้มากกว่าสื่ออื่น ข่าวสารหรือเนื้อหาต่างๆ จะบรรจุรายละเอียดในแต่ละครั้งได้มากกว่าและลึกกว่า

กรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการแบ่งวิธีวิจัยเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ รายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลา สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทพ็อคเก็ตบุ๊ก สารนิยาย นิตยสาร และหนังสือการ์ตูนที่สร้างจากรายการคนค้นคน และกบนอกกะลาตั้งแต่เริ่มผลิตจนถึงปี พ.ศ. 2551

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) กลุ่มตัวอย่าง คือ บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ นักเขียนอิสระ และนักวาดการ์ตูนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์สื่อ Docudrama และ Edutainment ของบริษัททีวีบูรพาจำกัด

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบรายการโทรทัศน์กบนอกกะลา (สื่อสารบันเทิง) รายการคนค้นคน (สื่อสารคดีเชิงนิยาย) และสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการโทรทัศน์ดังกล่าว พบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีการบูรณาการจากรายการโทรทัศน์ ดังนี้

สื่อสารบันเทิง

หนังสือการ์ตูนสารคดีเสริมทักษะกบนอกกะลา และพ็อคเก็ตบุ๊กความรู้นอกกะลาที่มีการบูรณาการทั้งในส่วน of สาระความรู้และความบันเทิง ดังนี้

สาระความรู้

สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊ก มีการบูรณาการเนื้อหาสาระความรู้จากรายการโทรทัศน์ 5 ลักษณะ คือ

1. การบูรณาการแบบเชื่อมโยง - สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับเนื้อหาเดิมทั้งทางด้านลักษณะ และช่วงเวลา ดังนี้

1.1 การเชื่อมโยงลักษณะ กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์มีการเพิ่มเติมความรู้ที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องราวแต่มีความเชื่อมโยงกันบางประการกับความรู้ในเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่องประเภทเรืออวนจับสัตว์น้ำจากตอน “ไขปริศนาปลากระป๋อง” ซึ่งความรู้ดังกล่าวไม่ได้มีความเกี่ยวข้องอะไรกับการผลิตปลากระป๋องเนื่องจากไม่ใช่อุปกรณ์สำหรับจับปลา แต่เป็นอุปกรณ์ประเภทเดียวกับอุปกรณ์จับปลาซึ่งก็คือ “เรืออวน” หรืออาจเรียกได้ว่าการบูรณาการแบบเชื่อมโยงลักษณะที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ คือ การเสริมเกร็ดความรู้ในเรื่องอื่นๆ ให้กับผู้อ่านโดยเกร็ดความรู้ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงบางประการกับความรู้ในเรื่อง

1.2 การเชื่อมโยงช่วงเวลา กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์มีการเพิ่มเติมความรู้ซึ่งมีความต่อเนื่อง หรือเป็นเหตุเป็นผลกันกับความรู้ที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่องประวัติการผสมเทียมสัตว์ ซึ่งเป็นจุดกำเนิดเหตุการณ์ความรู้ซึ่งเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการผสมพันธุ์โคนมในปัจจุบัน

2. การบูรณาการแบบรวมกัน-ร่วมกัน - สื่อสิ่งพิมพ์มีการหาจุดร่วมของความรู้หน่วยย่อยต่างๆ เพื่อนำเสนอเป็นประเด็นความรู้ในภาพรวม ยกตัวอย่างเช่น การรวมชื่อชนิดปลาสำหรับผลิตปลากระป๋องเพื่อนำเสนอข้อมูลในลักษณะของสายพันธุ์ (ปลาสิกุล ปลาซาไก ปลาหางแข็ง ปลาข้างเหลือง ปลาทู และปลาลัง คือ ปลาตระกูลแมคเคอเรล) ซึ่งหากพูดว่าเป็นปลาแมคเคอเรลก็จะกลายเป็นที่รู้จักของผู้อ่านมากยิ่งขึ้น

3. การบูรณาการแบบผนวก - สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์นำเสนอ โดยเนื้อหาดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่นำเสนอโดยตรง แต่ยังไม่ได้ส่งผลให้ประเด็นความรู้ที่สมบูรณ์แบบ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่อง คุณลักษณะของ

พลอยในแง่มุมของ แสง สี และผิวสัมผัสเพิ่มเติมจากสื่อโทรทัศน์ซึ่งนำเสนอเพียงแค่เรื่องของระดับความแข็ง

4. การบูรณาการแบบประสาน - สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำความรู้แขนงต่างๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกันมาประสานกันเพื่อทำให้ประเด็นความรู้เรื่องในหนึ่งๆ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่องเครื่องแต่งกาย และช่วงเวลาข้างขึ้นข้างแรม ซึ่งหากมองแบบแยกส่วนจะพบว่า 2 เรื่องนี้ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกันแต่อย่างใด แต่สื่อสิ่งพิมพ์นำมาเสนอรวมกันเพื่อทำให้ประเด็นความรู้เรื่อง “การสรรหาปลา” สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ผู้อ่านจะทราบถึงการแต่งกาย และช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเดินเรือ

5. การบูรณาการแบบเติมเต็ม - สื่อสิ่งพิมพ์มีการเพิ่มเติมรายละเอียดในประเด็นความรู้ต่างๆ เพื่อให้ประเด็นความรู้เรื่องนั้นมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอรายละเอียดในเรื่อง “ประเภทนมพร้อมดื่มสำเร็จรูป” ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์นำเสนอ นมสำเร็จรูปพร้อมดื่มครบทั้ง 3 ประเภท คือ นมพาสเจอร์ไรซ์ นมยูเอชที และนมสเตอริไลส์ ในขณะที่รายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอถึง “นมสเตอริไลส์” ดังนั้นการเพิ่มเติมเนื้อหาเช่นนี้จึงส่งผลให้ความรู้เรื่องประเภทนมได้รับการเติมเต็มอย่างสมบูรณ์

จากการศึกษาการบูรณาการทั้ง 5 ลักษณะข้างต้นนี้ สามารถแบ่งลักษณะเนื้อหาที่สื่อสิ่งพิมพ์นำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ได้ 5 ลักษณะ คือ

1. คำนิยาม ได้แก่ ชื่อคน สัตว์ สิ่งของต่างๆ เช่น ชื่อสายพันธุ์มะเขือเทศ สายพันธุ์ปลา
2. ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะ คุณสมบัติ ข้อดี ข้อเสียของสิ่งต่างๆ เช่น ลักษณะพลอย
3. องค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ เช่น องค์ประกอบของประเทศพม่า (ชื่อประเทศ ภูมิอากาศ ภาษา)
4. ที่มา ได้แก่ จุดกำเนิดของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ประวัติความเป็นมาของการผสมเทียมสัตว์
5. วิธีปฏิบัติ ได้แก่ วิธีการ หรือหลักปฏิบัติต่างๆ เช่น วิธีการรีดนมโค

นอกจากนี้ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหา พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอ “ความนำ” ทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ กำหนดประเด็น บรรยาย คำถาม และพูดคุย ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอความนำทั้งหมด 5 รูปแบบ โดยเพิ่มเติมความนำรูปแบบ “คำพูด” ส่วนการนำเสนอ “เนื้อเรื่อง” พบว่า รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อเรื่องทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ “ย้อนกลับ” และ “แยกประเด็น” ในขณะที่พ็อคเก็ตบุ๊กนำเสนอเนื้อเรื่อง 3 รูปแบบ โดยเพิ่มการนำเสนอเนื้อเรื่องรูปแบบ “ตามลำดับ”

ความบันเทิง

หนังสือการ์ตูนมีการบูรณาการความบันเทิงทางด้าน “ภาพ” และ “ภาษา” ดังนี้

- ความบันเทิงภาพ - รายการโทรทัศน์นำเสนอภาพความบันเทิงทั้งหมด 3 รูปแบบ คือ ล้อเลียน กลั่นแกล้ง และอื่นๆ ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอภาพ ความบันเทิง ทั้งหมด 6 รูปแบบ โดยนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ 3 รูปแบบ คือ ภาพเกินจริง ภาพซ้ำซาก และภาพโครมคราม

- ความบันเทิงภาษา - รายการโทรทัศน์มีการนำเสนอภาษาความบันเทิงทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ ยั่วล้อ ผสมคำ เกินจริง วิงวอน และอื่นๆ ในขณะที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอภาษาความบันเทิงทั้งหมด 9 รูปแบบ โดยนำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ 4 รูปแบบ คือ ภาษาพูดใหม่ ภาษาโอ้อวด ภาษาขมขู่ และภาษาพูดโพล่ง

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการสารบันเทิง กบนอกกะลา คือ ผู้ผลิตสื่อ และธรรมชาติสื่อ ดังนี้

1. ผู้ผลิตสื่อ - ปัจจัยทางด้านผู้ผลิตสื่อมีส่วนสำคัญต่อการบูรณาการเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากกองบรรณาธิการกบนอกกะลา และทีมงานวาดการ์ตูนบริษัทโพลิกอนนิชาร์ดมีความตั้งใจที่จะเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้นอกเหนือจากที่ปรากฏในรายการโทรทัศน์ ดังนั้นผู้อ่านจึงพบเนื้อหาใหม่ๆ ในหนังสือการ์ตูนทุกตอน อีกทั้งทีมงานทั้งสองบริษัทมีความตั้งใจที่จะสร้างน่าสนใจให้กับสื่อโดยการใช้วิธีการเปิด-ปิดเรื่อง หรือดำเนินเรื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

2. ธรรมชาติสื่อ - ธรรมชาติสื่อถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญต่อการบูรณาการสาระความรู้และความบันเทิง โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูนซึ่งมีพื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาสาระความรู้เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ในรูปแบบของหน้าบรรยาย และการนำเสนอเนื้อหาความบันเทิงซึ่งจากการศึกษาจะเห็นได้ว่าหนังสือการ์ตูนสามารถสร้างลักษณะความบันเทิงได้หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ทั้งในส่วนของภาพ และภาษา โดยไม่มีผลกระทบในเรื่องเวลาและต้นทุนการผลิต

สื่อสารคดีเชิงละคร

พ็อคเก็ตบุ๊ก และนิตยสาร ค.คน มีการบูรณาการทั้งในส่วนของการข้อเท็จจริง และการสร้างอารมณ์ ดังนี้

ข้อเท็จจริง

สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือการ์ตูน และพ็อคเก็ตบุ๊กมีการบูรณาการเนื้อหาข้อเท็จจริงจากรายการโทรทัศน์ 3 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยง การผนวก และการเพิ่มเติม ดังนี้

1. การบูรณาการแบบเชื่อมโยง - สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ เช่นเดียวกับสื่อสารบันเทิง แต่นำเสนอในลักษณะเดียว คือ การเชื่อมโยงช่วงเวลา กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำเสนอเหตุการณ์ซึ่งมีความต่อเนื่องทางเวลา เป็นเหตุเป็นผลกับเหตุการณ์ช่วงปัจจุบันที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ ซึ่งมีทั้งการเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ในช่วงอดีตกับปัจจุบันซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความเป็นมาของคนต้นเรื่องซึ่งเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอวิถีชีวิตของแหลม (อรหันต์ ขาวนา) ในอดีตซึ่งเป็นรากฐานของการทำเกษตรอินทรีย์ในปัจจุบัน และการเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ปัจจุบันขณะออกสื่อกับปัจจุบันหลังออกสื่อ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอเหตุการณ์ที่ยายไฮประสบปัญหาดินเค็มต่อจากเหตุการณ์ที่รายการโทรทัศน์นำเสนอ คือ เหตุการณ์ยายไฮได้รับที่ดินคืนจากรัฐหลังจากที่นาถูกน้ำจากอ่างเก็บน้ำท่วมเป็นเวลา 27 ปี ซึ่งการเพิ่มเติมเนื้อหาซึ่งมีการเชื่อมโยงกันลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงผลของเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน

2. การบูรณาการแบบผนวก - สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำเสนอเหตุการณ์ หรือรายละเอียดของเหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตของคนต้นเรื่องเพิ่มเติมจากที่รายการโทรทัศน์เคยนำเสนอ ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มเติมเหตุการณ์ ซึ่งเป็นจุดพลิกผันในชีวิตซึ่งส่งผลให้ลุงเสี้ยนมาช่วยเหลือสังคม

3. การบูรณาการแบบเติมเต็ม - สื่อสิ่งพิมพ์มีการนำเสนอรายละเอียดของเหตุการณ์เพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ซึ่งช่วยให้เรื่องราวในเหตุการณ์นั้นๆ ดำเนินไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอรายละเอียดเรื่องสถานที่ทำงาน ลักษณะงาน และปัญหาอุปสรรคในการทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้างของยายไฮหลังจากประสบปัญหาน้ำท่วมที่นา ซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่ได้นำเสนอรายละเอียดใดๆ ในเรื่องการประกอบอาชีพกรรมกร

จากการศึกษาการบูรณาการทั้ง 5 ลักษณะข้างต้นนี้ สามารถแบ่งลักษณะเนื้อหาที่สื่อสิ่งพิมพ์นำเสนอเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์ได้ 4 ลักษณะ คือ

1. คำนิยาม ได้แก่ ชื่อบุคคลและสถานที่ เช่น ชื่อสมาชิกในครอบครัวแหลม
2. ลักษณะเฉพาะ ได้แก่ คุณลักษณะทางนิสัยของบุคคล เช่น ลักษณะนิสัยของสามียายไฮ
3. เหตุ-ผล ได้แก่ เหตุและผลกระทบบของเหตุการณ์ต่างๆ เช่น สาเหตุของการสร้างอ่างเก็บน้ำ
4. การกระทำ ได้แก่ เหตุการณ์ หรือการปฏิบัติตนของบุคคลในเรื่อง เช่น วิธีการหาของป่าแลกข้าวของยายไฮ

นอกจากนี้ในส่วนของ “การนำเสนอเนื้อหา” พบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารมีการนำเสนอความนำและบทสรุปหลากหลายรูปแบบกว่ารายการโทรทัศน์ ดังนี้

การนำเสนอความนำ - รายการโทรทัศน์นำเสนอความนำทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ กำหนดประเด็น บรรยายคำถาม พุดคุย และกระทบความรู้สึก ในขณะที่นิตยสาร

นำเสนอความนำทั้งหมด 7 รูปแบบ โดยเพิ่มเติมความนำรูปแบบ “พรรณนา” และ “คำพูด”

การนำเสนอเนื้อเรื่อง - รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อเรื่องทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ “ย้อนกลับ” และ “แยกประเด็น” ในขณะที่นิตยสารนำเสนอเนื้อเรื่อง 3 รูปแบบ โดยเพิ่มการนำเสนอเนื้อเรื่องรูปแบบ “ตามลำดับ”

การนำเสนอบทสรุป - รายการโทรทัศน์นำเสนอบทสรุปทั้งหมด 1 รูปแบบ คือ “สรุปความ” ในขณะที่นิตยสารนำเสนอบทสรุปทั้งหมด 2 รูปแบบโดยเพิ่มเติมบทสรุปรูปแบบ “คิดต่อ”

การสร้างอารมณ์

สื่อสิ่งพิมพ์ทั้งสองประเภทมีการบูรณาการความบันเทิงเฉพาะส่วนของ “ภาษา” เรื่องการใช้ “ภาพพจน์” โดยเพิ่มเติมภาพพจน์ประเภท “อติพจน์” และ “บุคคลวิติ” (การกล่าวเกินจริง และการเปรียบกิริยาอาการของสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตทั่วไปหรือบุคคล)

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากรายการสารคดีเชิงละคร คนค้นคน คือ นักเขียน และธรรมชาติสื่อ ดังนี้

นักเขียน - นักเขียนส่วนใหญ่มองงานเขียนเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งซึ่งต้องไม่ดำเนินรอยตามงานของคนอื่น หากไม่มีข้อจำกัดจากองค์กรหรือปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ตัวนักเขียนจะพยายามสร้างสรรค์เนื้อหาในประเด็นที่รายการโทรทัศน์ไม่เคยนำเสนอ เช่น การเพิ่มเติมเรื่องราวในช่วงอดีต หรือปัจจุบันช่วงหลังการนำเสนอทางรายการโทรทัศน์

ธรรมชาติสื่อ - ธรรมชาติของสื่อสิ่งพิมพ์ในเรื่องความจุของเนื้อหาถือเป็นจุดเด่นที่ส่งผลให้ผู้ออกเกิดมูลค่า โดยเฉพาะเล่มเดียวมีการบูรณาการเนื้อหาข้อเท็จจริงในหลากหลายประเด็นเนื่องจากผู้เขียนมีพื้นที่ในการบูรณาการเนื้อหาค่อนข้างมากโดยไม่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต

อภิปรายผลการวิจัย

การบูรณาการ - การสร้างเนื้อหาให้เหมาะสมกับสื่อ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีการบูรณาการ โดยไม่สามารถคงเนื้อหาที่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์เอาไว้ได้ทั้งหมดเนื่องจากมีปัจจัยด้านธรรมชาติสื่อเป็นตัวกำหนดการเพิ่มและการตัดทอนเนื้อหา ดังที่ หยก บุรพา กล่าวไว้ว่า ในเมื่อ “สื่อ” แตกต่างกัน การนำเสนอจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม

โดยคุณลักษณะหรือธรรมชาติของสื่อสิ่งพิมพ์นั้น มีข้อได้เปรียบสื่อโทรทัศน์ในเรื่องความจุของเนื้อหา ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นเล่มเดียว (นำเสนอ 1 ตอนต่อ 1 เล่ม) จะมีพื้นที่ให้ผู้เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ที่ไม่เคยปรากฏทางรายการโทรทัศน์ ประกอบกับ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่ารายการโทรทัศน์ ดังนั้นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้มากกว่าที่รายการโทรทัศน์นำเสนอจึงทำได้ไม่ยาก และไม่ส่งผลกระทบต่อเงินทุนเท่าไรนัก

นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลา และสถานที่ กล่าวคือ สื่อสิ่งพิมพ์สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ในทุกช่วงเวลาและทุกสถานที่ผ่าน ภาพวาด ภาพถ่าย และตัวอักษรโดยไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางและการถ่ายทำมากเท่ากับรายการโทรทัศน์ ทำให้สื่อสิ่งพิมพ์สามารถนำเสนอเรื่องราวหรือเหตุการณ์ได้ทุกช่วงเวลา และทุกสถานที่

ไม่เพียงแต่เรื่องความจุของ “เนื้อหา” เท่านั้นที่เป็นจุดเด่นของสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ “ภาพ” ซึ่งดูเหมือนจะเป็นจุดเด่นของสื่อโทรทัศน์ก็เป็นจุดเด่นของสื่อสิ่งพิมพ์อย่าง “หนังสือการ์ตูน” ได้เช่นกัน โดยคุณลักษณะเด่นทางด้านภาพส่งผลให้หนังสือการ์ตูนสามารถนำเสนอภาพที่รายการโทรทัศน์ไม่สามารถถ่ายทอดได้ เนื่องจากศักยภาพของเครื่องมือ บุคคล หรือต้นทุน ซึ่งได้แก่ ภาพจากมุมสูง ภาพใต้น้ำ และภาพโปร่งแสง ต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ภาพทาบบินของเครื่องบินรบ ซึ่งรายการโทรทัศน์ไม่สามารถจับภาพให้เห็นถึงลำดับท่าอย่างชัดเจนได้ แต่หนังสือการ์ตูนสามารถวาดท่าบินออกมาอย่างเป็นลำดับขั้นได้

นอกจากหนังสือการ์ตูนจะสามารถเพิ่มเติมภาพความรู้นอกเหนือไปจากที่นำเสนอทางรายการโทรทัศน์แล้ว นั้น หนังสือการ์ตูนยังสามารถนำเสนอภาพความบันเทิง และภาษาความบันเทิงได้หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ เนื่องจากธรรมชาติของหนังสือการ์ตูนจะเน้นการนำเสนอความตลกขบขันเป็นหลักและสามารถนำเสนอได้บ่อย โดยไม่กระทบกับปริมาณเนื้อหาความรู้และต้นทุนการผลิต ในขณะที่รายการโทรทัศน์ต้องนำเสนอภาพความบันเทิงเหล่านี้ผ่านภาพกราฟิกซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการผลิต

คุณลักษณะและธรรมชาติสื่อเรื่อง “ความรวดเร็ว” ก็เป็นจุดเด่นอีกข้อหนึ่งที่ส่งผลต่อการเพิ่มเติมเนื้อหาในสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ไม่ดำเนินเรื่องรวดเร็วเท่ากับเวลาเหมือนรายการโทรทัศน์ที่ภาพและเรื่องราวจะเคลื่อนไหว และเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่องซึ่งทำให้ผู้ชมไม่สามารถจดจำข้อมูลบางอย่างได้ทัน แต่สื่อสิ่งพิมพ์ไม่ได้มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ผู้อ่านสามารถหยุดการอ่านไว้ที่เนื้อหาใดเนื้อหาหนึ่งได้ตามความพอใจ และสามารถเปิดอ่านซ้ำได้บ่อยเท่าที่ต้องการ ดังนั้นสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีการเพิ่มเติมเนื้อหาบางอย่างที่ใช้ต้องใช้ระยะเวลาในการจดจำและคิดคำนวณ

ผู้ส่งสาร - ปัจจัยสำคัญในการบูรณาการสื่อสิ่งพิมพ์

ปัจจัยทางด้านผู้ส่งสารที่ส่งผลต่อการบูรณาการในสื่อสิ่งพิมพ์จะเห็นได้ชัดในส่วนของกระบวนการกลวิธีการนำเสนอ ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์บางประเภทเช่น พ็อคเก็ตบุ๊ก ความรู้นอกกะลา นิติสาร.ศ.คน จะมีกลวิธีการนำเสนอความน่า เนื่อเรื่อง และบทสรุปที่หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์เนื่องจากนักเขียนเล็งเห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์นั้นมีเพียงตัวหนังสือเป็นหลัก ไม่ได้มีภาพเคลื่อนไหว หรือมีเสียงเพลงที่จะดึงดูดความสนใจ หรือสร้างความเพลิดเพลินเหมือนอย่างรายการโทรทัศน์ ดังนั้นนักเขียนจึงต้องพยายามหาวิธีเปิด-ปิด และการดำเนินเรื่องที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเล่ม เพื่อไม่ให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อกับกลวิธีเดิมๆ

นอกจากการเพิ่มจุดเด่นแล้ว ผู้ส่งสารยังต้องรู้จักที่จะตัดจุดด้อยของสื่อออกเพื่อให้การบูรณาการสมบูรณ์

แบบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาพเคลื่อนไหวบางภาพซึ่งยากแก่การบรรยายเป็นตัวหนังสือ ผู้ส่งสารจึงไม่ควรบรรยายเนื้อหาใดที่อาจสร้างความสับสนหรือความไม่ชัดเจนทางจินตนาการให้กับผู้อ่าน

ลักษณะที่สะท้อนจากการบูรณาการในสื่อสิ่งพิมพ์

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาลักษณะการบูรณาการเนื้อหาที่พบในสื่อสิ่งพิมพ์ เอดูเทนเมนต์ และดอตคอม สามารถสรุปลักษณะที่สะท้อนจากการบูรณาการได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. เกิดความหลากหลาย - สื่อสิ่งพิมพ์มีการบูรณาการเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา การสร้างอารมณ์และความบันเทิงในลักษณะที่หลากหลายกว่ารายการโทรทัศน์ในบางตอน ยกตัวอย่างเช่นการที่หนังสือการ์ตูนนำเสนอชื่อชนิดปลาเพิ่มเติมจากรายการโทรทัศน์กว่า 10 ชนิด

2. เกิดความรอบด้าน - สื่อสิ่งพิมพ์มีการบูรณาการเนื้อหาซึ่งช่วยให้ผู้อ่านทราบข้อมูลของเหตุการณ์ บุคคล พืช สัตว์ สิ่งของ ฯลฯ อย่างรอบด้าน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับประเด็นย่อย ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอความรู้เรื่อง “ประเทศพม่า” ซึ่งหนังสือการ์ตูนนำเสนอประเด็นย่อยเพิ่มเติมเรื่อง ชื่อประเทศ สภาพภูมิอากาศ และภาษา ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านรู้จักประเทศพม่าในหลายแง่มุมมากยิ่งขึ้น

3. เกิดความเป็นระเบียบ - สื่อสิ่งพิมพ์มีการจัดสรรเนื้อหาเข้าเป็นหมวดหมู่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและง่ายต่อการจดจำ ยกตัวอย่างเช่น การรวบรวมชื่อชนิดปลาตามตระกูล ซึ่งได้แก่ ปลาซาร์ดีน และปลาแมคเคอเรล นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีการจัดแบ่งเนื้อหาในออกเป็นบทโดยมีชื่อเรื่องกำกับซึ่งช่วยให้ข้อมูลได้รับการจัดเรียงอย่างเป็นระเบียบและง่ายต่อการค้นหา

4. เกิดความชัดเจน - สำหรับการบูรณาการเพื่อสร้างความชัดเจนก็คือ การเพิ่มเติมเนื้อหาในระดับ

รายละเอียดซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพเหตุการณ์ต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การนำเสนอรายละเอียดลักษณะงานกรรมกรของยายไฮ

5. เกิดความต่อเนื่อง - การบูรณาการเพื่อสร้างความต่อเนื่องจะพบเป็นส่วนใหญ่ในสื่อดอตคอมจากการเพิ่มเติมเหตุการณ์ช่วงปัจจุบันหลังออกรายการโทรทัศน์ ยกตัวอย่างเช่น การติดตามชีวิตของยายไฮหลังจากได้รับที่นาทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าจริงๆ แล้วเรื่องราวยังไม่สิ้นสุดลงเนื่องจากที่นาที่ได้ดินมานั้นกลับประสบปัญหาดินเค็มจากการถูกน้ำท่วมซึ่งเป็นเวลานานจนไม่สามารถเพาะปลูกข้าวได้เช่นเดิม

จากการศึกษาการบูรณาการในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์คนค้นคน และกบนอกกะลา แสดงให้เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีจุดเด่นและความน่าสนใจไม่แพ้รายการโทรทัศน์ทั้งในส่วนเนื้อหาของเนื้อหา การนำเสนอเนื้อหา ความบันเทิง และการสร้างอารมณ์ อีกทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นสื่อที่พกพาง่าย เก็บได้นาน และสะดวกต่อการใช้สอย

อย่างไรก็ตามจากผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทยปี พ.ศ. 2551 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า อัตราการอ่านหนังสือของเด็กไทยอยู่ในระดับต่ำ โดยหนังสือที่อ่านส่วนใหญ่คือตำราเรียน และอัตราการอ่านลดลงตามลำดับเมื่อมีอายุสูงขึ้น ทุกกลุ่มวัยมีแนวโน้มการอ่านหนังสือลดลง (จากประชากรผู้ที่อ่านหนังสือร้อยละ 69.1 ในปี 2548 เหลือ 66.3 ในปี 2551) ทั้งนี้เพราะมีสื่ออื่นที่สนใจกว่า เช่น โทรทัศน์ เกม เป็นต้น

อีกทั้งในช่วงปี พ.ศ. 2552 สื่อสิ่งพิมพ์ยักษ์ใหญ่ในต่างประเทศอย่าง The Seattle Post ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์เก่าแก่แห่งวอชิงตันได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นสื่อออนไลน์อย่างเต็มตัว (<http://www.seattlepi.com>) ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ เช่น Boston Globe, Reader's Digest, Chicago Sun-Times ก็ต่างประสบภาวะหนี้สิน ในขณะที่สื่อออนไลน์กลับได้รับความนิยม และเจริญเติบโตขึ้นทุกขณะ

แม้ว่าในโลกยุคปัจจุบัน ความนิยมในสื่อสิ่งพิมพ์ กำลังถูกแทนที่ด้วยสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตซึ่งมีจุดเด่นทั้งทางด้านความจุเนื้อหา และเทคนิคทางด้านภาพและเสียง แต่ก็ยังมีคนบางกลุ่มที่ยังคงยึดติดกับสื่อสิ่งพิมพ์ ดังที่ นุชรินทร์ ศศิพิบูลย์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มจร. จันทเกษม (มจร.) ในฐานะหัวหน้าสาขาวิชา วารสารศาสตร์ กล่าวว่า ผู้อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ในปัจจุบัน มีกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะอยู่แล้ว ซึ่งบางคนในกลุ่มนี้อาจจะไม่ติดตามสื่อเว็บไซต์เลย อีกทั้งสื่อสิ่งพิมพ์สามารถนำติดตัวไปอ่านได้ทุกสถานที่ไม่ว่าจะเป็นห้องนอน ห้องน้ำ รถไฟฟ้า ซึ่งจะช่วยให้สื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นที่ต้องการของผู้คนในสังคมไปได้อีกนาน

ดังนั้น ผู้ผลิตสื่อบางรายจึงเลือกที่จะสร้างสรรค์และพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ของตนตามศักยภาพและความเหมาะสมของธรรมชาติสื่อเพื่อให้สื่อสิ่งพิมพ์มีความทันสมัย น่าสนใจ และสามารถดึงดูดผู้รับสารได้ไม่ต่างจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่นๆ อีกทั้งยังเป็นการรักษากฎอันเดิมให้ยังคงเลือกเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ต่อไปอนาคต

ข้อเสนอแนะ

สำนักพิมพ์ต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับสื่อสารแบบดั้งเดิมให้มากขึ้น เนื่องจากเป็นสื่อที่ให้ได้ทั้งความรู้และดึงดูดผู้อ่านได้ด้วยความบันเทิงภายในเล่ม โดยเฉพาะหนังสือการ์ตูนสารบันเทิงซึ่งในปัจจุบันหนังสือการ์ตูนแนวสารบันเทิงที่วางขายส่วนใหญ่ในท้องตลาดจะเป็น

การ์ตูนที่ทางสำนักพิมพ์ซื้อลิขสิทธิ์จากต่างประเทศเพื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยซึ่งทำให้ราคาต่อเล่มค่อนข้างสูง (ประมาณ 250-500 บาท) ซึ่งอาจจะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเพียงไม่กี่กลุ่ม (ส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าระดับสูง) แต่หากเป็นผลงานของคนไทย ราคาจะต่ำลงเพราะไม่ต้องคิดค่าลิขสิทธิ์ ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงกลุ่มผู้อ่านได้หลากหลายมากขึ้น และอาจส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของกลุ่มคนในวงกว้างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเรื่องการรับรู้ของผู้รับสารของการเปิดรับสื่อโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์เพื่อที่จำได้ทราบถึงมุมมองและความคิดเห็นของผู้รับสารที่มีต่อการนำเสนอเรื่องราวในสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างจากรายการโทรทัศน์ และควรศึกษาการรับรู้อารมณ์เรื่องราวของผู้รับสารว่าตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร และสอดคล้องกับกลวิธีที่ผู้ส่งสารนำเสนอหรือไม่ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะส่วนของผู้ส่งสาร และสารเท่านั้น

2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์สารคดีเชิงละคร และสารบันเทิงขององค์กรอื่นๆ ทั่วไปว่ามีกระบวนการสร้างสรรค์เนื้อหาอย่างไร โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสารคดีที่เคยผลิตเป็นรายการโทรทัศน์มาก่อน เพื่อที่จะได้ทราบถึงวิธีการนำเสนอเนื้อหา และสุนทรียภาพทางอารมณ์ในลักษณะที่แตกต่างออกไปจากสื่อสิ่งพิมพ์ของบริษัทที่วิบูลพาจำกัด

รายการอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงบูรณาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ชัคเชสมิเดีย, 2546.

ธารนธิ พยัคฆราชศักดิ์. การปรับเปลี่ยนรูปแบบและเนื้อหาการวิทยุกระจายเสียงผ่านวิทยุออนไลน์ ในเครือบริษัท คลิก เรดิโอ จำกัด, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ถวัลย์ มาศจรัส. สารคดีและการเขียนสารคดี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติใหม่, 2538.

ธีรภาพ โลหิตกุล. **กว่าจะเป็นสารคดี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหรรณพ, 2539.

วารสารศาสตร์ในโลกยุค นิวมีเดีย. ASTV ผู้จัดการออนไลน์ (14 ตุลาคม 2553) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www2.manager.co.th/Campus/ViewNews.aspx?NewsID=9520000155910>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ผลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2551 (6 ตุลาคม 2553) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-3-1.html

อรรถัย รุจิราธร, **พัฒนาการของรายการสารคดีโทรทัศน์ไทยจากปี พ.ศ. 2530-2541**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

อุมาพร มะโรณีย์. **สัมพันธบทของการเล่าเรื่องในเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย**. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

Faculty of
Co mmunication Arts
CHULALONGKORN UNIVERSITY